

Antisemitizmo patirtis ir suvokimas

Antrasis tyrimas dėl žydų diskriminacijos ir neapykantos nusikaltimų prieš žydus Europos Sąjungoje

Santrauka

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje pripažįstama teisė būti nediskriminuojamam, įskaitant teisę būti nediskriminuojamam dėl asmens rasės, tautinės ar socialinės kilmės, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų.

Kai pastarąjį kartą ėjote pro vieną iš daugelio nuostabių Europos sinagogų, ar pastebėjote prie vartų stovinčius smarkiai ginkluotus policijos pareigūnus? Toks vaizdas sukrečia. Tačiau, net praėjus 70 metų po Holokausto, šis vaizdas nieko nestebina. Apsaugos reikia ne tik sinagogoms – nesuskaičiuojamoje daugybėje žydų bendruomenės centrų ir mokyklų taip pat taikomos specialios apsaugos priemonės. Žydų tautybės žmonės taip pat susiduria su piktais komentarais internete, žiniasklaidoje ir politikoje, kenčia nuo priešiškų žvilgsnių ir gestų savo kaimynystėje, nuo grafičių ar kitokių vandalizmo apraiškų, taip pat patiria diskriminaciją socialinėje aplinkoje, mokykloje ir darbe.

„Antisemitizmas Vokietijoje šiandien yra lygiai toks pats, koks buvo prieš 30 metų. Pastaruosius 12 metų antisemitizmas Vokietijoje jau nebėra laikomas tabu, todėl Vokietijos gatvėse ir socialinėje žiniasklaidoje galima pastebėti vis daugiau jo apraiškų – žodinių ir fizinių.“ (60–69 metų moteris, Vokietija)

Pagal Europos Sąjungos (ES) teisę reikalaujama, kad ES ir jos valstybės narės visomis išgalėmis stengtųsi veiksmingai kovoti su antisemitizmu ir apsaugoti žydų tautybės žmonių orumą. Vis dėlto visoje ES žydai ir toliau susiduria su tokiais antisemitizmo formomis kaip vandalizmas, užgauliojimas, grasinimai, išpuoliai ar net žmogžudystės.

Remiantis ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) 2012 ir 2018 m. atliktų didelės apimties tyrimų dėl žydų diskriminacijos ir neapykantos nusikaltimų prieš žydus Europos Sąjungoje duomenimis, antisemitizmo gajumas ir paplitimas trukdo žmonėms atvirai gyventi žydų papročiais ir religija grindžiamą gyvenimą nesibaiminant dėl savo saugumo ir gerovės.

„Taip, kaip yra dabar, iš patirties, pavyzdžiui, galiu pasakyti, kad Kopenhagoje 'žydai' yra plačiai paplitęs keiksmazodis. Kaip Danijoje užaugusi žydė, aš visada vengiau parodyti ar pasakyti žmonėms, kad esu žydė.“ (20–24 metų moteris, Danija)

Neįmanoma tiksliai įvertinti, kokia gniuždanti gali būti tokia kasdienio gyvenimo tikrovė. Tačiau sukrečiančiais statistiniais duomenimis perduodama aiški žinia – per pastaruosius penkerius metus daugiau nei trečdalis žydų iš 12 ES valstybių narių, kuriose žydai gyvena šimtmečius, sako svarstantys apie emigraciją, nes kaip žydai nebesijaučia saugūs.

Kovojant su antisemitizmu būtina remtis išsamiais ir patikimais duomenimis, iš kurių būtų matyti, koku mastu ES valstybės narės laikosi ES teisėje numatytų šios srities įsipareigojimų, visų pirma Pamatinio sprendimo dėl rasizmo ir ksenofobijos, Rasinės lygybės direktyvos ir Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvos. Deja, kaip matyti iš FRA kiekvienais metais surenkamų įrodymų, tokie duomenys retai prieinami¹. Taigi, ES ir jos valstybės narės sprendimus dėl kovos su antisemitizmu dažnai gali priimti remdamosi tik fragmentiškais įrodymais. FRA

¹ FRA, 2018 m., *Antisemitism: Overview of data available in the European Union 2007-2017*, Liuksemburgas, Europos Sąjungos oficialiųjų leidinių biuras (Leidinių biuras).

tyrimo duomenys ir rezultatai padeda spręsti šią problemą: agentūra pateikia informaciją apie ES gyventojų, save laikančių žydais, patirtį, susijusią su antisemitizmu.

2018 m. gruodžio 6 d. ES valstybių narių vyriausybės, priimdamos Tarybos deklaraciją dėl kovos su antisemitizmu ir bendro saugumo požiūrio siekiant geriau apsaugoti žydų bendruomenes ir institucijas Europoje plėtojimo, pasiuntė aiškią žinią. Taryba pažymi, kad antisemitinė neapykanta tebėra plačiai paplitusi, kaip tą patvirtina ir 2018 m. FRA tyrimo rezultatai, ir ragina ES valstybes nares imtis priemonių siekiant kovoti su antisemitizmu ir gerinti žydų bendruomenių saugumą.

Šioje santraukoje pateikiamos svarbiausios FRA atlikto antrojo tyrimo dėl neapykantos nusikaltimų, diskriminaciją ir antisemitizmą Europos Sąjungoje patiriančių žydų tautybės žmonių patirties išvados. Tai yra didžiausia kada nors pasaulyje atlikta žydų apklausa. Tyrimas vyko 12 ES valstybių narių, o jame dalyvavo beveik 16 500 asmenų, laikančių save žydais. Tyrimo rezultatai verčia rimtai susimąstyti. Jie aiškiai rodo, kad antisemitizmas tebėra plačiai paplitęs visoje ES ir daugeliu atžvilgių tampa nerimą keliančia norma.

„Darbe, žiniasklaidoje ir socialinėje žiniasklaidoje antisemitizmas yra kasdienis, nevaldomas reiškinys.“
(40–44 metų moteris, Prancūzija)

Pagrindinės išvados ir FRA nuomonės

Remdamasi tyrimo išvadomis, FRA pateikė šias nuomones, kad padėtų ES bei nacionalinio lygmens politikos formuotojams kurti ir įgyvendinti priemones, siekiant užkirsti kelią antisemitizmui ir su juo kovoti. Šios nuomonės papildo nuomones, kurias

FRA pateikė savo pirmajame, 2013 m. paskelbtame tyrime dėl žydų diskriminacijos ir neapykantos nusi kaltimų prieš žydus Europos Sąjungoje. Dėl tebevyraujančio antisemitizmo 2013 m. suformuluotos nuomonės išlieka aktualios ir 2018 m.

Antisemitizmas skverbiasi į kasdienybę

PAGRINDINĖS IŠVADOS

- Didžioji dauguma respondentų (85 proc.) mano, kad antisemitizmas ir rasizmas yra aktualiausias problemos visose tyrime dalyvavusiose ES valstybėse narėse.
- Didžioji dauguma respondentų (89 proc.) yra įsitikinę, kad per pastaruosius penkerius metus antisemitizmas jų gyvenamosios vietos šalyje išaugo.
- Dauguma respondentų (72 proc.) reikalauja susirūpinimą dėl didėjančios netolerancijos musulmonų atžvilgiu.
- Didžioji dauguma respondentų (89 proc.) vertina internete reiškiamą antisemitizmą kaip šalies, kurioje jie gyvena, problemą.
- Didžioji dauguma respondentų (88 proc.) yra įsitikinę, kad antisemitizmas internete per pastaruosius penkerius metus išaugo, o didžioji dauguma respondentų teigia, kad jis išaugo smarkiai.
- Dauguma tyrimo respondentų teigia, kad reguliariai girdi neigiamų pasisakymų apie žydus. Didžioji dauguma respondentų visose tyrime dalyvavusiose šalyse (80 proc.) kaip pagrindinę neigiamų pasisakymų erdvę nurodo internetą.

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad antisemitizmas giliai įsišaknijęs viešojoje erdvėje, kur kuriami ir plėtojami neigiami stereotipai apie žydus. Vien dėl žydiškos kilmės padidėja tikimybė, kad asmuo bus priverstas susidurti su nuolatiniu skirtingomis formomis išreikštu užgauliojimu – kad ir kur jis eitų, kad ir ką skaitytų ar su kuo bendrautų. Lyginant 2012 ir 2018 m. tyrimus matyti, kad auga respondentų suvokimas, jog antisemitizmas yra aštrėjanti problema jų gyvenamosios vietos šalyje.

„Antisemitizmas ir rasizmas yra lyg Vienos šnicelis. Jie yra dalis Austrijos kultūros paveldo, taip pat kaip ksenofobija ir įsivaizdavimas, kad 'mes esame kitokie'. Čia nėra su kuo kovoti. Pakaktų panaikinti padarinius.“ (50–54 metų vyras, Austrija)

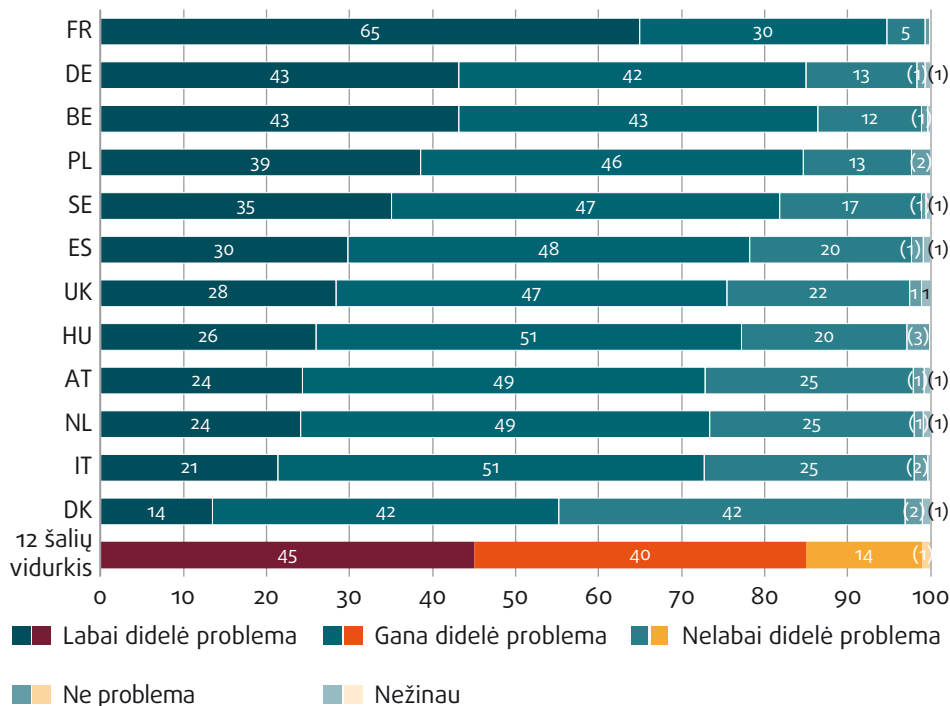
Apskritai 9 iš 10 (89 proc.) 2018 m. tyrime dalyvavusių respondentų mano, kad per penkerius metus iki šio tyrimo antisemitizmas jų šalyje išaugo. Daugiau nei 8 iš 10 (85 proc.) respondentų laiko tai rimta problema. Respondentai yra linkę vertinti antisemitizmą kaip didžiausią savo šalies socialinę ar politinę problemą. Jie nurodo, kad antisemitizmas daugiausia problemų kelia internete ir socialinėje

žiniasklaidoje (89 proc.), taip pat viešosiose erdvėse (73 proc.), žiniasklaidoje (71 proc.) ir politiniame gyvenime (70 proc.). Dažniausi antisemitiniai pasisakymai, su kuriais jie susiduria (įskaitant tuos, su kuriais susiduriama nuolat), skamba taip: „Izraelis su palestiniečiais elgiasi kaip naciai“ (51 proc.), „žydai turi per daug galių“ (43 proc.) ir „žydai išnaudoja Holokausto aukų sindromą savo tikslams pasiekti“ (35 proc.). Su tokiais pasisakymais respondentai dažniausiai susiduria internete (80 proc.), taip pat neinternetinėje žiniasklaidoje (56 proc.) ir politiniuose renginiuose (48 proc.).

„Atrodo, kad Nyderlandai pavargo nuo antisemitizmo. Atrodo, kad šis reiškinys laikomas nereikšmingu, o socialinėje žiniasklaidoje vertinamas kaip visiškai įprastas. <...> Tai labai neramina!“ (35–39 metų moteris, Nyderlandai)

„Manau, kad anksčiau Švedija nebuvo antisemitinė šalis. Dabar tai pasikeitė ir būtent todėl yra taip sunku. Anksčiau aš visai nebijojau sakyti, kad esu žydė; būdami paaugliai mano vaikai netgi manė, kad tai yra įdomu ir norėjo būti ypatingi. Dabar aš labiau vengiu kalbėti apie savo kilmę. Aš nerimauju dėl ateities.“ (70–79 metų moteris, Švedija)

1 paveikslas. Antisemitizmas šiandien šalyje laikomas problema, pagal ES valstybę narę (%)^{a, b, c, d}

Pastabos. ^a Visų respondentų (n = 16 395) atsakymai; šalių rezultatai nesvertiniai, 12 šalių vidurkis yra svertinis; surūšiuota pagal atsakymą „labai didelė problema“.

^b Klausimas. Boz. Jūsų nuomone, kiek svarbi (jei ji svarbi) kiekvienoje iš šių šalių [ŠALIS] ši problema yra šiandien? Atsakymas. D. Antisemitizmas.

^c Kai kurių stulpelių suma nesudaro 100 proc. – taip yra dėl skaičių apvalinimo.

^d Iš mažo skaičiaus atsakymų gauti rezultatai statistškai yra mažiau patikimi. Todėl rezultatai, pagrįsti 20–49 nesvertiniais liudijimais (iš viso grupėje) arba pagrįsti elementais, kuriuos sudaro mažiau kaip 20 nesvertinių liudijimų, pateikiami skliaustuose. Rezultatai, pagrįsti mažiau nei 20–49 nesvertiniais liudijimais (iš viso grupėje), nėra skelbiami.

Šaltinis: FRA, 2018 m.

Tokiomis aplinkybėmis vilties teikia tai, kad 2017 m. birželio mėn. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl kovos su antisemitizmu, kurioje raginama dėti daugiau pastangų vietas, nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Rezoliucija papildoma keliomis Europos Komisijos ES lygmeniu ir pasaulyje priimtomis iniciatyvomis². Visų pirma paminėtina tai, kad 2015 m. gruodžio mėn. paskirtas kovos su antisemitizmu koordinatorium, 2016 m. įsteigta aukšto lygio ES kovos su rasizmu, ksenofobija ir kitų formų netolerancija grupė, kuri parengė politikos gaires, kaip geriau reaguoti į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas, įskaitant antisemitinius nusikaltimus ir kalbas, o 2016 m. gegužės mėn. buvo pasiektas susitarimas su IT įmonėmis dėl kovos su neteisėtu neapykantos kurstymu internete elgesio kodekso.

„Antisemitizmo Vengrijoje nėra, nesvarbu, kaip šią šalį norima pavaizduoti. Čia yra istorinių žaizdų, tačiau jos gražiai gyja.“ (20–24 metų vyras, Vengrija)

Kai kurios valstybės narės ėmėsi spręsti šią problemą paskirdamos kovos su antisemitizmu koordinatorium, o kitos priėmė arba patvirtino teisiškai neprivalomą, darbinę antisemitizmo apibrėžtį³, kurią 2016 m. gegužės mėn. patvirtino Tarptautinis Holokausto aukų atminimo aljansas (angl. *International Holocaust Remembrance Alliance*, IHRA). Komisija ją įvertino palankiai, kaip naudingą iniciatyvą siekiant užkirsti kelią antisemitizmui ir su juo kovoti. Nuoroda į IHRA apibrėžtį pateikiama Komisijos svetainėje⁴.

² 2016 m. ES kartu su Kanada, JAV ir Izraeliu surengė pirmąjį Jungtinių Tautų aukšto lygio forumą dėl pasaulinio antisemitizmo. Forumo tikslas – toliau skatinti ES pastangas kovoti su antisemitizmu visame pasaulyje.

³ Žr. Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso svetainėje.

⁴ Žr. kovai su antisemitizmu skirtame Komisijos tinklalapyje.

Tačiau kelios valstybės narės iki šiol nesugebėjo į nacionalinę teisę visiškai ir tinkamai perkelti Pamatinio sprendimo dėl rasizmo ir ksenofobijos (2008/913/TVR). Pamatiniame sprendime apibrėžiamas bendras visos Europos Sąjungos požiūris (iš baudžiamosios teisės perspektyvos) į kovą su aki-vaizdžiomis rasizmo ir ksenofobijos apraiškomis, įskaitant „atvejus, kai veika atliekama per informacinę sistemą“ (9 straipsnis). Siekiant išgyvendinti antisemitizmą iš viešosios erdvės (įskaitant internetą), reikia imtis ryžtingų ir tvarių veiksmų, kuriais būtų galima sulaužyti įsigalėjusius neigiamus stereotipus apie žydus.

1 FRA nuomonė

Valstybės narės turėtų padėti integruoti antisemitizmo prevencijai skirtas priemones į atitinkamas nacionalines strategijas ir veiksmų planus. Priemonės, sukurtos siekiant užkirsti kelią antisemitizmui, turėtų būti sutelktos į informuotumo didinimą, įskaitant ypatingą dėmesį švietimui apie Holokaustą. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad parengtų priemonių veiksmingumas būtų sistemingai vertinamas. Nacionaliniai kovos su antisemitizmu koordinatoriai, kaip ir įvairūs socialiniai partneriai, pilietinės visuomenės organizacijos ir bendruomenės grupės (įskaitant neįgyvendinusias), turėtų aktyviai dalyvauti prevencijos priemonių rengimo ir jų veiksmingumo vertinimo procesuose.

Paplitęs antisemitizmas neleidžia žydams jaustis saugiai

PAGRINDINĖS IŠVADOS

- Beveik pusė (47 proc.) visų respondentų nerimauja, kad per ateinančius 12 mėnesių gali tapti antisemitinio žodinio įžeidimo ar priekabiavimo aukomis, o daugiau kaip trečdalis (40 proc.) respondentų bijo, kad per tą patį laikotarpį gali patirti fizinį išpuolį.
- Trečdalis (34 proc.) visų respondentų sakė, kad bent kartais vengia dalyvauti žydams skirtuose renginiuose arba lankytis žydams skirtose vietose, nes kaip žydai, būdami arba vykdamy ten, jie nesijaučia saugūs. Daugiau nei trečdalis visų respondentų (38 proc.) bent kartais vengia tam tikrų vietų savo gyvenamojoje vietovėje arba kaimynystėje, nes, būdami žydai, ten nesijaučia saugūs.
- Pusė respondentų (49 proc.) iš 12 tyrime dalyvavusių ES valstybių narių bent retsykiais dėvi, nešioja ar rodo tam tikrus atributus, iš kurių galima suprasti, kad šie asmenys yra žydai. Daugiau nei du trečdaliai respondentų (71 proc.), kurie bent retsykiais nešioja arba rodo tokius atributus, bent kartais vengia tai daryti.
- Daugiau nei trečdalis visų respondentų (38 proc.) per pastaruosius penkerius metus svarstė apie emigraciją, nes, būdami žydai, savo gyvenamosios vietos šalyje jie nesijautė saugūs.
- Dauguma respondentų (70 proc.) mano, kad jų nacionalinių vyriausybių pastangos kovoti su antisemitizmu yra neveiksmingos. Vis dėlto pusė respondentų (54 proc.) teigiamai vertina savo nacionalinių vyriausybių pastangas užtikrinti žydų bendruomenių saugumo poreikius, tačiau pasitenkinimo tokiais pastangomis lygis įvairiose šalyse labai skiriasi.

„Išeidama iš namų aš nebijau, nes mano mezuzo kabo namuose ir jos nesimato. Taigi, ją pamatyti gali tik tie, kurie apsilanko mano bute. Aš bijau pritvirtinti mezuzą lauke.“
(30–34 metų moteris, Ispanija)

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad daug žydų visoje ES negali gyventi nesijaudindami dėl savo, savo šeimos narių ir kitų jiems artimų asmenų saugumo. Taip yra todėl, kad jie rizikuoja tapti antisemitinio priekabiavimo ar išpuolio aukomis. Be to, žydų patiriamas nesaugumo jausmas kai kuriuos paskatino

apsvarstyti emigracijos galimybę. Lyginant 2012 ir 2018 m. atliktų tyrimų rezultatus matyti, kad ES žydų patirto antisemitinio priekabiavimo ir smurto mastas buvo panašus. Rezultatai taip pat rodo panašų respondentų nerimo dėl to, kad jie, jų šeimos nariai ar kiti jiems artimi asmenys gali tapti antisemitinio priekabiavimo ar smurto aukomis, lygį.

„Aš tikrai bijau dėl savo vaiko, kuris lanko žydų mokyklą, saugumo. Kasdien savęs klausiu, ar neturėčiau jo leisti į mokyklą kažkur kitur.“ (30–34 metų moteris, Belgija)

„Aš labai bijau dėl savo vaikų ateities, nes 'žydai' mano rajone yra keiksmažodis ir žmonės žydų nekenčia taip stipriai, kad net gyvybė čia nieko nereiškia. Mes bijome, kad mūsų vaikai vienaip ar kitaip bus užpulti.“ (45–49 metų vyras, Danija)

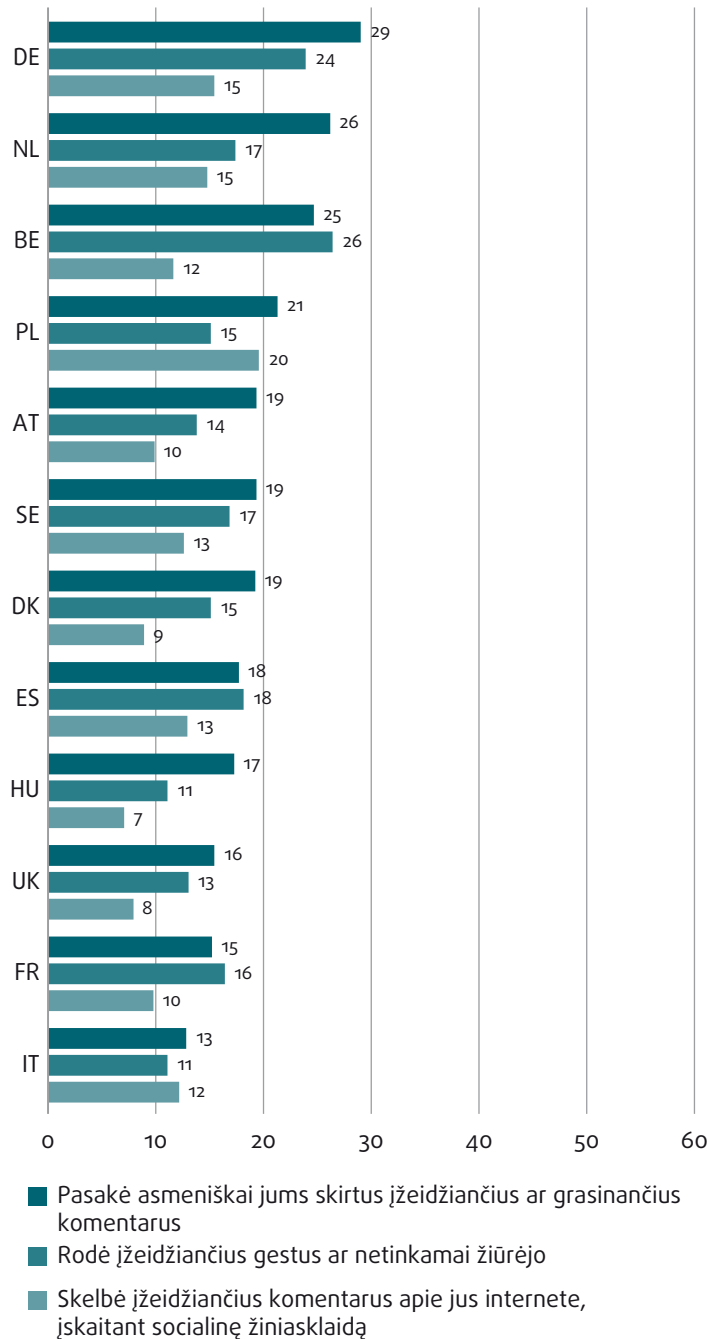
Iš 2018 m. tyrimo rezultatų matyti, kad per 12 mėnesių iki šio tyrimo šimtai respondentų patys tapo antisemitinio fizinio išpuolio aukomis. Per šį laikotarpį daugiau nei ketvirtadalis (28 proc.) visų respondentų bent vieną kartą patyrė antisemitinį priekabiavimą. Tie, kurie viešumoje dėvi, nešioja ar rodo atributus, iš kurių galima spręsti apie jų žydišką kilmę, su antisemitiniu priekabiavimu susiduria dažniau (37 proc.) nei tie, kurie to nedaro (21 proc.).

„Aš girdžiu apie daugybę incidentų ir nerimauju dėl savęs ir dėl savo šeimos. Sinagogoje ar žydams skirtuose renginiuose dažnai esame įsitempę, nes nerimaujame dėl to, kas gali nutikti. Kita vertus, dėvėdamas kipą visada jaučiausi labai gerai. Taip pat vis dar nesijaučiu saugiai vietose, kur žydų yra mažiau (t. y. beveik visur).“ (55–59 metų vyras, Jungtinė Karalystė)

„Pastebėjau, kad mano kartos žydų tautybės žmonės (įskaitant mane) patiria vis didesnį nesaugumo jausmą ir, būdami žydai, Nyderlanduose jaučiasi nelaukiami ir nepriimami.“ (30–34 metų moteris, Nyderlandai)

2 paveikslas. Antisemitinio priekabiavimo patirtis (trys labiausiai paplitusios formos, patirtos vieną ar daugiau kartų) per 12 pastarųjų mėnesių, pagal ES valstybę narę (%)^{a, b}

Pastabos. ^a Visų respondentų (n = 16 395) atsakymai; šalių rezultatai nesvertiniai.

^b Klausimai. Co3. Ar per PASTARUOSIUS 12 MĖNESIŲ [ŠALYJE] kas nors:

- pasakė asmeniškai jums skirtų įžeidžiančių ar grasinančių komentarų;
- rodė įžeidžiančius gestus ar netinkamai žiūrėjo;
- skelbė įžeidžiančius komentarus apie jus internete, įskaitant socialinę žiniasklaidą?

Co4a. Ar taip nutiko TODĖL, kad esate žydas (-ė)?

Šaltinis: FRA, 2018 m.

„Vokietijoje, išėję iš namų ir (arba) jei esate matomi viešumoje, jūs greičiausiai susidursite su antisemitizmu.“
(30–34 metų moteris, Vokietija)

Vienas iš penkių (20 proc.) respondentų nurodo, kad jo šeimos narys arba kitas jam artimas asmuo patyrė žodinį grasinimą ar įžeidimą arba buvo užpultas fiziškai. Beveik pusė respondentų nerimavo dėl galimo antisemitinio žodinio įžeidinėjimo ar priekabiavimo (47 proc.), o 4 iš 10 nerimavo dėl antisemitinio fizinio išpuolio tikimybės (40 proc.).

„Ten, kur gyvenu ar dirbu, nė vienas mano draugas nežino, kad aš žydė. Mūsų vaikai nežino apie mano žydišką kilmę, nes aš labai bijau, kad dėl to jie bus užgauliojami mokykloje. Aš daugiau nebesilankau sinagogoje. To daryti neverta, jei dėl to mes tapsime taikiniai. Geriausias dalykas ištekėjus buvo tai, kad dabar mano pavardė – Svensson.“ (40–44 metų moteris, Švedija)

Vienas iš trijų (34 proc.) respondentų vengia dalyvauti žydams skirtuose renginiuose arba lankytis žydams skirtose vietose, nes kaip žydai, būdami ar vykdam ten, jie nesijaučia saugūs. Daugiau nei vienas trečdalis respondentų (38 proc.) per penkerius metus iki tyrimo galvojo apie emigraciją, nes, būdami žydai, savo gyvenamosios vietos šalyje jie nesijautė saugūs.

„Kai einate į žydų renginį, kad ir koks mažas jis būtų, visada turite užsiregistruoti ir tik tada sužinote vietą, kurioje jis vyks. Jūs jau nebesijaučiate saugūs eidami ten, kur kartu susirenka daug žydų.“ (55–59 metų moteris, Nyderlandai)

„Aš niekada nenešioju jokių žydiškų simbolių viešose vietose, o dalyvaudama žydų renginiuose visada dairausi per petį. <...> Aš tik noriu, kad mane paliktų ramybėje ir kad turėčiau galimybę išpažinti savo tikėjimą.“ (40–44 metų moteris, Švedija)

Daugiau nei pusė respondentų (54 proc.) teigiamai vertina savo vyriausybių pastangas užtikrinti žydų

bendruomenių saugumo poreikius. Tačiau 7 iš 10 (70 proc.) mano, kad jų šalies vyriausybė su antisemitizmu kovoja neveiksmingai.

Nuolat patiriamas antisemitizmas smarkiai riboja žmonių galimybę naudotis savo pagrindinėmis teisėmis, įskaitant teisę į žmogaus orumo apsaugą, teisę į privatų ir šeimos gyvenimą ar minties, sąžinės ir religijos laisvę. Džiugu, kad daug žydų mano, jog jų vyriausybės daro pakankamai, kad patenkintų jų bendruomenių apsaugos poreikius. Tačiau jau pats faktas, kad nuolat reikalingos specialiosios saugumo priemonės (pvz., sinagogose, žydų bendruomenės centruose ir mokyklose) siekiant užtikrinti žydų bendruomenės saugumą, rodo gają ir vis gilėjančią socialinę problemą. Valstybės narės turi ir toliau tvirtai siekti, kad būtų patenkinti žydų bendruomenės apsaugos poreikiai.

„Manau, kad antisemitizmo baimė pranoksta tikrovę.“
(40–44 metų vyras, Jungtinė Karalystė)

„Aš nešioju grandinėlą su Dovydo žvaigžde, tačiau sąmoningai nenešioju jos viešumoje, nes taip stengiuosi išvengti antisemitinės reakcijos.“ (16–19 metų moteris, Belgija)

2 FRA nuomonė

Valstybės narės turėtų sistemingai bendradarbiauti su žydų bendruomenėmis žydams skirtų vietų saugumo ir apsaugos klausimais. Valstybės narės turėtų toliau įgyvendinti saugumo priemones ir užtikrinti, kad žydų bendruomenės saugumo organizacijos būtų tinkamai finansuojamos. ES ir jos valstybės narės turėtų atidžiai ir reguliariai stebėti pokyčius neapykantos nusikaltimų paplitimo, žydų saugumo ir saugumo jausmo srityse, įskaitant stebėseną atliekant viktimizacijos tyrimus, ir padėti vertinti taikomų apsaugos priemonių veiksmingumą.

Antisemitinis priekabiavimas toks įprastas, jog tampa norma

PAGRINDINĖS IŠVADOS

- Vidutiniškai daugiau nei trečdalis visų respondentų (39 proc.) per 5 metų laikotarpį iki šio tyrimo buvo patyrę kokios nors formos antisemitinį priekabiavimą. Daugiau nei ketvirtadalis (28 proc.) respondentų susidūrė su tokiu priekabiavimu per 12 mėnesių iki tyrimo.
- Tyrime dalyvavę respondentai nurodo antisemitinį turinį internete kaip sunkiausią antisemitizmo formą. Vis dėlto asmeniškai išsakytos pastabos ir įžeidžiantys gestai ar netinkami žvilgsniai yra dažniausios asmeniškai respondentų patirto antisemitinio priekabiavimo formos – pavyzdžiui, atitinkamai 18 ir 16 proc. respondentų teigė susidūrę su šių formų priekabiavimu per 12 mėnesių iki tyrimo.
- Vertinant pačius rimčiausius per penkerius metus iki šio tyrimo patirtus antisemitinio priekabiavimo incidentus, pažymėtina, kad daugumos šių incidentų esmė – antisemitinė kalba. Be to, priekabiavama buvo tokiomis aplinkybėmis, kai buvo galima atpažinti, kad respondentai yra žydų tautybės. (Vidutiniškai du iš trijų respondentų pastebėjo šiuos aspektus atitinkamų incidentų metu).
- Paprašyti apibūdinti rimčiausio per penkerius metus iki tyrimo patirto antisemitinio priekabiavimo incidento vykdytoją (kiek tai įmanoma ir remiantis savo suvokimu) 31 proc. atvejų respondentai įvardijo vykdytoją kaip jiems nepažįstamą asmenį, 31 proc. atvejų – kaip ekstremistinių musulmoniškų pažiūrų asmenį, o 21 proc. atvejų – kaip kairiųjų politinių pažiūrų asmenį.
- Didžioji dauguma respondentų (79 proc.), kurie per penkerius metus iki tyrimo patyrė antisemitinį priekabiavimą, nepranešė apie patį rimčiausią incidentą policijai ar kitai organizacijai.
- Beveik pusė (48 proc.) apie patį rimčiausią incidentą policijai nepranešusių respondentų sakė, kad jei būtų pranešę, niekas nebūtų pasikeitę. Panaši dalis respondentų (43 proc.) nelaikė incidento pakankamai rimtu.
- 3 proc. visų respondentų iš 12 tyrime dalyvavusių šalių per penkerius metus prieš tyrimą patys buvo fiziškai užpulti dėl savo žydiškos kilmės. Per 12 mėnesių iki tyrimo 2 proc. visų respondentų buvo fiziškai užpulti dėl savo žydiškos kilmės.
- 4 proc. visų respondentų iš 12 tyrime dalyvavusių šalių teigia, kad per penkerius metus iki tyrimo jų nuosavybė buvo sąmoningai nusiaubta dėl jų žydiškos kilmės; 2 proc. visų respondentų tai patyrė per 12 mėnesių laikotarpį iki šio tyrimo.

Iš tyrimo duomenų matyti, kad žmonės susiduria su tiek daug antisemitinio užgauliojimo apraiškų, kad kai kurie iš jų patirtų incidentų jiems atrodo visiškai nereikšmingi. Tačiau kiekvienas antisemitinis incidentas savo esme yra išpuolis prieš asmens orumą ir jo negalima ignoruoti kaip paprasčiausio nepatogumo. Tiek 2012 m., tiek 2018 m. atlikti tyrimai rodo, kad policijai ar kitoms institucijoms respondentai praneša tik apie nedaugelį patirtų incidentų. Lyginant dviejų tyrimų rezultatus matyti, kad antisemitinio priekabiavimo incidentų vykdytojų kategorijos lieka tos pačios, o tam tikrų kategorijų asmenys kur kas dažniau įvardijami kaip incidentų kaltininkai.

„Siekdama išvengti diskriminacijos, aš niekada viešumoje neprisipažįstu, kas esu. Ispanijos visuomenėje nėra didelės religijų įvairovės ir judaizmas joje nesuprantamas, todėl aš bijau atrodyti 'keista'. Kasdieniame gyvenime geriau bandau integruotis.“ (30–34 metų moteris, Ispanija)

Iš 2018 m. tyrimo rezultatų matyti, kad 8 iš 10 respondentų (79 proc.), kurie per penkerius metus iki tyrimo patyrė antisemitinį priekabiavimą, nepranešė apie patį rimčiausią incidentą policijai ar kitai organizacijai. Pagrindinės priežastys, dėl kurių apie incidentus nepranešama: jausmas, kad dėl to niekas nepasikeis (48 proc.), incidentas nelaikomas

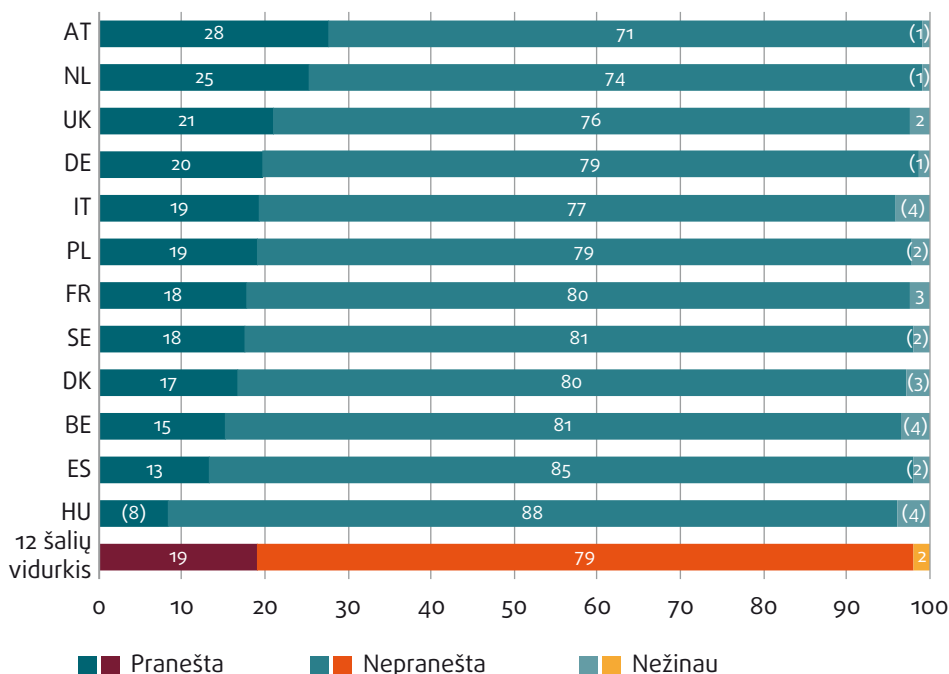
tokiu svarbiu, kad apie jį reikėtų pranešti (43 proc.), pranešti būtų nepatogu arba tai sukeltų per daug rūpesčių (22 proc.).

Tai, kad antisemitizmas tampa norma, patvirtina didelė incidentų kaltininkų įvairovė, kuri apima visas politinio ir socialinio gyvenimo sferas. Dažniausiai nurodytos respondentų patirtų rimčiausių antisemitinio priekabiavimo incidentų vykdytojų kategorijos yra šios: asmenys, kurių jie nepažinojo (31 proc.), ekstremistinių musulmoniškų pažiūrų

asmenys (30 proc.), kairiųjų politinių pažiūrų asmenys (21 proc.), kolegos iš darbo ar mokyklos / kolegų (16 proc.), pažįstami ar draugai (15 proc.) ir dešiniųjų politinių pažiūrų asmenys (13 proc.).

„Aš niekada neprisipažįstu, kad esu žydė – aš bijau. Tik du žmonės žino apie mano kilmę. <...> Manęs negalės diskriminuoti, jei niekas nežinos, kad aš žydė. Kai reikia atsakyti į tiesiai užduotą klausimą apie mano pilietybę, aš meluoju.“ (50–54 metų moteris, Lenkija)

3 paveikslas. Pranešimai apie pačius rimčiausius antisemitinio priekabiavimo incidentus per pastaruosius penkerius metus, pagal ES valstybę narę (%)^{a, b, c, d}

Pastabos. ^a Respondentai, kurie per pastaruosius penkerius metus patyrė kokios nors formos antisemitinį priekabiavimą (n = 6 486); 12 šalių vidurkiai yra svertiniai.
^b Klausimas. Co8. Ar jūs, ar kuris nors kitas asmuo pranešėte apie šį incidentą policijai ar kitai organizacijai?
^c Kai kurių stulpelių suma nesudaro 100 proc. – taip yra dėl skaičių apvalinimo.
^d Iš mažo skaičiaus atsakymų gauti rezultatai statistiškai yra mažiau patikimi. Todėl rezultatai, pagrįsti 20–49 nesvertiniais liudijimais (iš viso grupėje) arba pagrįsti elementais, kuriuos sudaro mažiau kaip 20 nesvertinių liudijimų, pateikiami skliaustuose. Rezultatai, pagrįsti mažiau nei 20–49 nesvertiniais liudijimais (iš viso grupėje), nėra skelbiami.

Šaltinis: FRA, 2018 m.

Aukų teisių direktyvoje teigiama, kad su aukomis turi būti elgiamasi pagarbiai ir jautriai, nediskriminuojant jų jokių pagrindų, įskaitant diskriminaciją dėl religijos (9 konstatuojamoji dalis). Remiantis direktyvos 22 straipsniu, visoms aukoms

suteikiama teisė į vertinimą, ar būtinos kokios nors priemonės joms apsaugoti nuo tolesnio persekiojimo. Šio vertinimo metu privaloma atsižvelgti į aukos asmenines savybes, įskaitant asmens išpažįtamą religiją, kai tai svarbu siekiant įvertinti

aukos apsaugos poreikius. Direktyvoje ypač akcentuojami tie atvejai, kai nusikaltimas buvo įvykdytas iš neapykantos paskatų, susijusių su aukos asmeninėmis savybėmis, įskaitant asmens išpažįjamą religiją. Tokiais atvejais valstybių narių valdžios institucijoms nustatyta ypatinga prievolė įvertinti tolesnio su šia savybe susijusio persekiojimo riziką. Pamatiniame sprendime dėl rasizmo ir ksenofobijos reikalaujama, kad neapykantos paskatos būtų vertinamos kaip sunkinančios aplinkybės arba teismas į jas atsižvelgtų skirdamas sankcijas nusikaltimų vykdytojams (4 straipsnis). Siekiant visapusiškai įgyvendinti ES teisę, aukas reikia skatinti pranešti apie antisemitinius teisių pažeidimus policijai, taip pat užtikrinti, kad pranešimo apie incidentą metu policija tinkamai užregistruotų neapykantos paskatas.

3 FRA nuomonė

Valstybės narės turėtų visiškai ir tinkamai perkelti Aukų teisių direktyvą (2012/29/ES) į nacionalinę teisę ir taip užtikrinti, kad antisemitizmo aukos, pranešdamos apie incidentus atsakingoms valdžios institucijoms, gautų joms reikalingą paramą. Valstybės narės taip pat turėtų visiškai ir tinkamai į nacionalinę teisę perkelti Pamatinį sprendimą dėl rasizmo ir ksenofobijos (2008/913/TVR) ir taip užtikrinti, kad nusikaltimų vykdytojams nuosekliai būtų skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasinančios baudžiamosios sankcijos. Be to, pasitelkiant valstybių narių baudžiamojo teisingumo sistemas, turėtų būti reguliariai informuojama apie nusikaltimų vykdytojams skirtas sankcijas ir teismų motyvus priimant atitinkamus sprendimus.

Antisemitinė diskriminacija pagrindinėse gyvenimo srityse lieka nematoma

PAGRINDINĖS IŠVADOS

- Apskritai 11 proc. visų respondentų teigia, kad per 12 mėnesių iki šio tyrimo jie jautėsi diskriminuojami dėl savo žydiškos kilmės vienoje arba daugiau tyrimo išvardytų sričių – užimtumo (darbo vietoje arba ieškodami darbo), švietimo, sveikatos apsaugos ar aprūpinimo būstu.
- Daugiau nei trys iš keturių (77 proc.) respondentų, kurie teigia, kad per 12 mėnesių iki tyrimo jie buvo diskriminuojami dėl to, kad yra žydai, nepranešė apie patį rimčiausią incidentą jokiai valdžios įstaigai ar organizacijai.
- Didžioji dauguma respondentų (52 proc.), kurie per 12 mėnesių iki tyrimo jautėsi diskriminuojami ir kurie niekam nepranešė apie patį rimčiausią incidentą, sako, jog jie netikėjo, kad pranešus apie incidentą jų padėtis pagerės. Trečdalis respondentų, kurie jautėsi diskriminuojami ir kurie niekam nepranešė apie patį rimčiausią incidentą, sako, jog jie nepranešė apie incidentą todėl, kad jis buvo nepakankamai rimtas (34 proc.), arba todėl, kad jiems trūko įrodymų (33 proc.).
- Didžioji dauguma respondentų žino apie teisės aktus, kuriais draudžiama diskriminacija dėl etninės kilmės ar religijos – priklausomai nuo vietovės, apie tai žinantys nurodė apie 64–87 proc. respondentų. Respondentai geriausiai žino kovos su diskriminacija teisės aktus užimtumo srityje, o mažiausiai – su aprūpinimu būstu susijusios apsaugos srityje.
- Dauguma respondentų (71 proc.) teigia, kad žino apie jų šalyje veikiančią organizaciją, kuri teikia konsultacijas ar paramą diskriminuojamiems asmenims. Respondentai dažniausiai nurodė žydų organizacijas, kurių pagrindinė veiklos sritis – žydų bendruomenės apsauga ir saugumas ir (arba) antisemitizmas, taip pat nacionalines lygybės ir žmogaus teisių įstaigas.

„Antisemitinių incidentų viešumoje nėra tiek daug iš esmės dėl to, kad dauguma žydų nusprendžia nedėvėti kipos ar daug nekalbėti šia tema, nes nenori būti diskriminuojami. Mes nesame diskriminuojami, nes 'slepjamės'.“
(35–39 metų vyras, Ispanija)

Tyrimo rezultatai rodo, kad antisemitizmas pasireiškia ne tik neapykantos nusikaltimais, bet ir nevienodomis sąlygomis svarbiausiose gyvenimo srityse. Tačiau dėl to, kad pranešama apie labai nedaug antisemitinės diskriminacijos atvejų, ir dėl to, kad

šie incidentai, panašu, tampa norma, atitinkamos valdžios institucijos, lygybės įstaigos ar bendruomenės organizacijos negali žinoti tikrojo antisemitinės diskriminacijos masto. Palyginus 2012 m. ir 2018 m. tyrimų rezultatus matyti, kad antisemitinės diskriminacijos mastas užimtumo, švietimo, sveikatos apsaugos ir aprūpinimo būstu srityse išliko toks pat. Nepastebėta jokių pranešimo apie incidentus skaičiaus pokyčių – šis rodiklis ir toliau lieka žemas.

„Mano patirtas antisemitizmas kur kas subtilesnis ir jo negalima apibūdinti tokiaame klausimyne. Pavyzdžiui, keista tylą, kuri sekė po to, kai kartą darbe prasitariau, kad esu žydas.“ (25–29 metų vyras, Švedija)

Iš 2018 m. tyrimo rezultatų matyti, kad per 12 mėnesių iki šio tyrimo 1 iš 10 (11 proc.) respondentų jautėsi diskriminuojamas dėl savo žydiškos kilmės užimtumo, švietimo, sveikatos apsaugos ar aprūpinimo būstu srityse. Beveik 8 iš 10 (77 proc.) asmenų, kurie sakosi jautę tokią diskriminaciją, apie patį rimčiausią incidentą nepranešė jokiai valdžios įstaigai ar organizacijai. Pagrindinės nurodytos priežastys, dėl kurių nepranešama apie incidentus: jausmas, kad dėl to niekas nepsikeis (52 proc.), incidentas nėra pakankamai rimtas (34 proc.), respondentas neturėjo jokių diskriminacijos įrodymų (33 proc.). Tačiau didžioji dauguma respondentų žino apie kovos su diskriminacija teisės aktus (pvz., 85 proc. užimtumo srityje) ir apie organizacijas, įskaitant žydų bendruomenės organizacijas ir nacionalines lygybės įstaigas, kurios gali suteikti konsultacijas arba paramą diskriminacijos atveju (71 proc.).

Rasinės lygybės direktyva (2000/43/EB) draudžiama etninė diskriminacija pagrindinėse gyvenimo srityse, įskaitant užimtumą, švietimą, sveikatos apsaugą ir aprūpinimą būstu. Lygių galimybių užimtumo srityje direktyva (2000/78/EB) draudžiama diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų užimtumo srityje. Direktyvomis valstybės narės yra įpareigojamos užtikrinti, kad apie jų nuostatas būtų pranešama visiems suinteresuotiems subjektams ir tai būtų daroma pasiūlydant tinkamas priemones ir visoje kiekvienos šalies teritorijoje. Direktyvose numatomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos diskriminacijos nusikaltimų padariusiems asmenims.

4 FRA nuomonė

ES ir jos valstybės narės turėtų užtikrinti, kad antisemitinės diskriminacijos aukos būtų raginamos ir joms būtų sudaromos palankesnės sąlygos pranešti apie incidentus atitinkamoms valdžios institucijoms, lygybės įstaigoms ar trečiųjų šalių organizacijoms. Tai būtų galima pasiekti vykdant ES ir valstybių narių finansuojamas informuotumo didinimo ir informacines kampanijas. Šias kampanijas galėtų organizuoti atitinkamos ministerijos, glaudžiai bendradarbiaudamos su nacionalinėmis lygybės įstaigomis ir žydų bendruomenės organizacijomis, nes tai padėtų siųsti žinią tikslingiau. Tokiomis kampanijomis būtų galima atkreipti dėmesį į tai, kaip antisemitinė diskriminacija šiurkščiai pažeidžiamos gyventojų pagrindinės ir žmogaus teisės ir kodėl nukentėjusiems asmenims verta siekti žalos atlyginimo. Kiekvienoje tokioje kampanijoje turėtų būti pabrėžiama, kad nusikaltimų vykdytojams taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.

APIE TYRIMĄ GLAUSTAI

Šioje santraukoje pateikiamos svarbiausios FRA atlikto antrojo tyrimo dėl neapykantos nusikaltimų, diskriminaciją ir antisemitizmą patiriančių žydų tautybės žmonių patirties ir suvokimo išvados. Jame analizuojami duomenys, gauti iš 16 395 save žydais laikančių (16 metų ir vyresnių) žmonių, gyvenančių 12-oje tyrime dalyvavusių ES valstybių narių: Austrijoje (AT), Belgijoje (BE), Danijoje (DK), Ispanijoje (ES), Italijoje (IT), Jungtinėje Karalystėje (UK), Lenkijoje (PL), Nyderlanduose (NL), Prancūzijoje (FR), Švedijoje (SE), Vengrijoje (HU) ir Vokietijoje (DE). Šias valstybes nares savo namais laiko daugiau nei 96 proc. numanomų ES gyvenančių žydų⁵.

Kaip vyko tyrimas?

Tyrimas buvo vykdomas internetu 2018 m. gegužės–birželio mėn. Nesant patikimos imčių sistemos ir atsižvelgiant į vykdamą 2012 m. tyrimą sukauptą patirtį⁶, FRA pasirinko apklausą vykdyti internetu, nes pasirinkus šį metodą respondentams buvo suteikta galimybė atsakyti į apklausos klausimus jiems patogioje vietoje ir patogiu metu, taip pat jie galėjo į klausimus atsakinėti pasirinktu tempu ir savo nacionaline kalba. Be to, pasirinkus internete vykdomo tyrimo metodą, respondentams buvo galima pateikti informacijos apie FRA, duomenų rinkimą vykdančias organizacijas ir apie tai, kaip surinkti duomenys bus naudojami. Šiuo metodu visiems susidomėjusiems, save žydais laikantiems asmenims iš 12 valstybių narių buvo suteikta galimybė dalyvauti tyrime ir pasidalyti savo patirtimi. Be to, pagal šį metodą buvo paprasčiausia vienodomis sąlygomis apklausti respondentus iš visų pasirinktų valstybių narių. Taikant šį metodą nėra atsitiktinės tikimybės imčių, kurios atitinka statistinius reprezentatyvumo kriterijus. Tačiau tyrimo rezultatai yra patikimi ir pagrįsti. Jie yra patys išsamiausi mūsų turimi duomenys apie antisemitizmo patirtį ES.

Kas dalyvavo tyrime?

Tyrime galėjo dalyvauti 16 metų ir vyresni asmenys, kurie laiko save žydais – atsižvelgiant į religiją, kultūrą, auklėjimą, etniškumą, tėvų kilmę ar bet kokį kitą pagrindą – ir kurie tyrimo metu gyveno vienoje iš tyrime dalyvaujančių šalių. Didžiausios imtys buvo gautos dviejose šalyse, kuriose, remiantis apskaičiavimais, žydų tautybės gyventojų skaičius yra didžiausias ES – tai Prancūzijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Daugiau nei 1 000 respondentų imtis gauta Vokietijoje, Nyderlanduose ir Švedijoje. Likusiose septyniose šalyse imties dydis svyravo nuo 400 iki 800 respondentų.

Imties dydžiai tyrime dalyvavusiose šalyse

Šalis	N
Austrija	526
Belgija	785
Danija	592
Ispanija	570
Italija	682
Jungtinė Karalystė	4 731
Lenkija	422
Nyderlandai	1 202
Prancūzija	3 869
Švedija	1 193
Vengrija	590
Vokietija	1 233

⁵ S. DellaPergola, 2016 m., *World Jewish Population, 2016*, Berman Jewish DataBank.

⁶ FRA, 2013 m. *Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism*, Liuksemburgas, Leidinių biuras.

Ko buvo klausiama tyrimo metu?

Tyrimo metu respondentų buvo prašoma pateikti savo nuomonę apie antisemitizmo tendencijas, antisemitizmą, kaip kasdienio gyvenimo problemą, apie asmeninę antisemitinių incidentų patirtį, matytus antisemitinius incidentus ir susirūpinimą dėl to, kad respondentas gali tapti antisemitinio išpuolio auka. Be to, tyrime pateikiami duomenys apie tai, kokio masto problema savo šalyje respondentai laiko antisemitinius veiksmus, nukreiptus prieš žydų bendruomenę (pvz., tokius kaip vandalizmas prieš žydų pastatus ar antisemitiniai pranešimai transliuojamojoje žiniasklaidoje ar internete).

Atliekant tyrimą buvo renkami duomenys apie antisemitizmo poveikį respondentų kasdieniams įpročiams ir jų saugumo jausmui, taip pat apie tai, kokių veiksmų jie imasi nuogąstaudami dėl saugumo. Po klausimų apie asmeninę tam tikrų formų priekabiavimo ar fizinio smurto patirtį, buvo prašoma pateikti išsamią informaciją apie tokius incidentus, įskaitant jų dažnį, nusikaltimų vykdytojų skaičių ir savybes, taip pat apie tai, ar apie incidentą buvo pranešta kokiai nors organizacijai ar įstaigai. Tyrimo metu buvo renkami duomenys apie asmeninę patirtį, susijusią su diskriminacija dėl skirtingų priežasčių įvairiose kasdienio gyvenimo srityse, pavyzdžiui darbe, mokykloje ar naudojantis konkrečiomis paslaugomis. Respondentams atsakius į klausimus apie diskriminacijos patirtį, toliau buvo klausiama, ar jie kam nors pranešė apie tokius incidentus ir kokios buvo priežastys, jei nepranešė. Be to, atliekant tyrimą buvo siekiama sužinoti respondentų informuotumo apie teises lygį, įskaitant žinias apie kovos su diskriminacija teisės aktus, paramos aukoms organizacijas ir žinias apie bet kokius teisės aktus, susijusius su Holokausto menkinimu ar neigimu.

Tyrimo rezultatų pateikimas

Pateikiant 12 ES valstybių narių rezultatus, visų šalių vidurkis koreguojamas taikant korekcinį koeficientą, kuriuo atsižvelgiama į skirtingų šalių žydų tautybės gyventojų skaičiaus skirtumus. Skaičiavimai atlikti pagal pagrindinių ir išplėstinių žydų populiacijos pasirinktose šalyse įverčių vidurkį (informacijos apie įverčius ieškokite S. DellaPergola, *World Jewish Population*, Berman Jewish DataBank, 2016 m.). Tai buvo padaryta siekiant proporcingai pakoreguoti gautas imtis taip, kad būtų išlaikytas teisingas skirtingų šalių poveikio rezultatams ES mastu santykis.

Šioje ataskaitoje pateikiamos svarbiausios FRA atlikto antrojo tyrimo dėl neapykantos nusikaltimus, diskriminaciją ir antisemitinį priekabiavimą Europos Sąjungoje patiriančių žydų patirties ir suvokimo išvados. Tai yra didžiausia kada nors pasaulyje atlikta žydų apklausa. Tyrimas vyko 12 ES valstybių narių, o jame dalyvavo beveik 16 500 asmenų, laikančių save žydais. Jis papildė pirmąjį agentūros tyrimą, kuris 2012 m. buvo vykdomas septyniose šalyse.

Rezultatai verčia rimtai susimąstyti. Iš jų aiškiai matyti, kad antisemitizmas tebėra plačiai paplitęs visoje ES ir daugeliu atžvilgių tampa nerimą keliančia norma. Čia pateikta svarbia informacija galėtų vadovautis visos ES politikos formuotojai, dėdami dar daugiau pastangų visų ES gyvenančių žydų apsaugai ir orumui užtikrinti.

Papildoma informacija

Išsamią tyrimo rezultatų ataskaitą *Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU* galima rasti: <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/2nd-survey-discrimination-hate-crime-against-jews>

Daugiau informacijos apie tai, kaip FRA renka duomenis apie antisemitinius incidentus ir neapykantos nusikaltimus ieškokite:

- FRA, 2018 m., *Antisemitism - Overview of data available in the European Union 2007–2017*, Liuksemburgas, Leidinių biuras.
- FRA, 2018 m., „Racism, xenophobia and related intolerances“ („Rasizmas, ksenofobija ir susijusi nepakanta“), *Fundamental Rights Report 2018* 4 skyrius, Liuksemburgas, Leidinių biuras.
- FRA, 2013 m. *Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism*, Pirmasis tyrimas, Liuksemburgas, Leidinių biuras.

Daugiau informacijos apie FRA darbą švietimo apie Holokaustą ir žmogaus teises srityje ieškokite: <http://fra.europa.eu/en/project/2006/holocaust-and-human-rights-education>

Neapykantos
nusikaltimai

Neapykanta
kurstanti kalba

Lygybė

Nediskriminavimas

Europos Sąjungos
leidinių biuras

© Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, 2019

Nuotraukos (iš kairės į dešinę, pradedant nuo viršaus):

© Stock.adobe.com_Rafael Ben-Ari; Stock.adobe.com_brat82;
Stock.adobe.com_dubova; Shutterstock.com_129757388;
Stock.adobe.com_Odelia Cohen; Stock.adobe.com_REDPIXEL;
Stock.adobe.com_Menschen; Stock.adobe.com_Sergey Nivens;
Stock.adobe.com_superelaks.

FRA – EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ AGENTŪRA

Schwarzenbergplatz 11, 1040 Viena, Austrija
Tel. +43 158030-0 – Faks. +43 158030-699
fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

Print ISBN 978-92-9474-629-0 doi:10.2811/28159
PDF ISBN 978-92-9474-631-3 doi:10.2811/32277